

działy drugi i trzeci poświęcono opiniom współczesnych na temat politycznego kształtu związku z Anglią. Katalog kwestii najważniejszych dla zwolenników i przeciwników unii przedstawiono w rozdziałach 4–6. Poświęcono je sprawom: religii, handlu, bezpieczeństwa wewnętrznego oraz koncepcji „monarchii uniwersalnej”. Dla pełnego przedstawienia podjętego tematu w rozdziale 7 omówiono znaczenie dyskusji poprzedzającej unię 1707 roku dla zrozumienia pojęcia „naród szkocki” i kształtu narodu. Wyniki przedstawionych badań opierają się na kwerendach przeprowadzonych w bibliotekach i archiwach w Edynburgu i Londynie.

W zakończeniu zaproponowano czytelnikom rozważania na temat uniwersalnego znaczenia sporów i ich związków z ideami szkockiego oświecenia. Książkę uzupełniono o indeks osobowy oraz streszczenie w języku angielskim.

Wiesława Duży (Toruń)

Spółeczeństwo i religia w świecie antycznym. Materiały z ogólnopolskiej konferencji naukowej (Toruń, 20–22 września 2007), red. S. Olszaniec, P. Wojciechowski, Toruń 2010.

Dwadzieścia osiem artykułów składających się na omawiany tom stanowi rezultat konferencji naukowej zorganizowanej przez Komisję Historii Starożytnej Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Historycznego oraz Zakład Historii Starożytnej Instytutu Historii i Archiwistyki UMK. Tematyka religijna potraktowana została przez uczestników konferencji bardzo szeroko. W publikacji znajdziemy, między innymi, artykuły poświęcone: systemowi religijnemu Persji w czasie panowania Achemenidów, społecznym i religijnym aspektom walk politycznych w Rzymie, występowaniu motywu porwania przez bóstwo, jak i miejscu religii w propagandzie i ideologii cesarzy rzymskich. Myśl przewodnia konferencji zawarła się zarówno w próbie dekonstrukcyjnego rozważenia pojęć „religia” i „kult cesarski” podjęta przez Lechosława Olszewskiego, jak i w artykule poświęconym właścicielom i pracownikom warsztatów ceramicznych. Jak zauważyli wydawcy tomu, istotną cechą prezentowanego tomu jest to, że autorzy artykułów należą do najmłodszego pokolenia badaczy historii starożytnej. Książka ukazała się nakładem Wydawnictwa Naukowego UMK.

Wiesława Duży (Toruń)